

Başvuru Tarihi (Received Date): 02.06.2024

Kabul Tarihi (Accepted Date): 11.11.2024

Makale Türü (Article Type): Derleme Makale / Review Article

doi: 10.52848/ijls.1494591

Kaynakça Gösterimi: Çolak, S. (2024). Mustafa Kemal Atatürk'ün liderlik vizyonuyla Türkiye'de eğitim devrimi: 1. Maarif kongresi. *Uluslararası Liderlik Çalışmaları Dergisi: Kuram ve Uygulama*, 7(3), 168-178. doi: 10.52848/ijls.1494591

Citation Information: Çolak, S. (2024). The educational revolution in Türkiye with Mustafa Kemal Atatürk's leadership vision: The 1st educational congress. *International Journal of Leadership Studies: Theory and Practice*, 7(3), 168-178. doi: 10.52848/ijls.1494591

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK'ÜN LİDERLİK VİZYONUyla TÜRKİYE'DE EĞİTİM DEVRİMİ: 1. MAARİF KONGRESİ

Seydanur ÇOLAK¹

Öz

Türkiye'nin eğitim tarihinde dönüm noktalarından biri olan 1. Maarif Kongresi, Cumhuriyet'in ilk yıllarında ülkenin eğitim politikalarını şekillendirmede merkezi bir rol oynamıştır. Kongrede alınan kararlar, eğitimde milli bir yaklaşımın benimsenmesi, laik bir eğitim sisteminin kurulması ve eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması gibi temel unsurları içermektedir. Mustafa Kemal Atatürk'ün liderliğinde gerçekleşen Maarif Kongresi, Türkiye'nin modernleşme sürecinde eğitimin önemini vurgulamış ve eğitimde radikal değişimlerin başlangıcını işaret etmiştir. Kongrede Türkiye'nin eğitim sisteminin milli ve bilimsel temellere dayandırılması hedeflenmiş, bu doğrultuda yeni öğretim programları ve ders kitapları geliştirilmiştir. Ayrıca eğitimde fırsat eşitliği sağlanarak ilköğretimin ücretsiz ve zorunlu hale getirilmesi kararlaştırılmıştır. Kız çocuklarının eğitimine özel önem verilmiş ve cinsiyet ayrımı yapılmaksızın herkesin nitelikli eğitim alması hedeflenmiştir. Kongrede ayrıca öğretmen yetiştirme programlarına ağırlık verilerek öğretmenlerin mesleki gelişimlerinin desteklenmesi sağlanmıştır. Bu kongre Türkiye'nin eğitim alanında çağdaş bir yapıya kavuşmasını öncülük etmiş ve eğitimin ulusal kalkınma ve ulusal kimlik oluşturma sürecindeki rolünü vurgulamış, ayrıca eğitim liderliğine öncülük yapacak bir bakış açısı getirmiştir. Atatürk'ün eğitimdeki liderliği ülkenin modernleşme sürecinde eğitimin temel bir unsur olduğunu ortaya koymuştur. Maarif Kongresinin kararlarının, eğitim sistemine olan etkilerinin, ulusal kimliği pekiştirme ülkenin sos-ekonomik dönüşümüne olan katkılar açısından önemli olduğu söylenebilir. Bu nedenle 1. Maarif Kongresi Türk eğitim tarihinde dönüm noktalarından biri olarak kabul edilir ve ülkenin eğitim politikalarının şekillenmesinde önemli bir role sahiptir. Bu çalışmanın amacı Atatürk'ün liderlik ettiği bu önemli dönemde eğitim politikalarının nasıl şekillendiğini, vizyoner liderlik üzerindeki etkisini, kongrede alınan kararların uzun vadeli etkilerini ve bu kararların günümüz Türkiye'sinin eğitim anlayışı ve toplumsal yapısı üzerindeki etkilerini incelemektedir.

Anahtar Kelimeler: 1. Maarif Kongresi, Vizyoner Liderlik, Atatürk'ün Eğitim Vizyonu.

The Educational Revolution in Türkiye with Mustafa Kemal Atatürk's Leadership Vision: The 1st Educational Congress

Abstract

The 1st Education Congress, a pivotal moment in Türkiye's educational history, played a central role in shaping the country's education policies in the early years of the Republic. Decisions made at the congress included embracing a national approach to education establishing a secular education system and ensuring equal opportunities in education. Led by Mustafa Kemal Atatürk, this congress emphasized the importance of education in Türkiye's modernization process and marked the beginning of radical changes in education.

The congress aimed to base Türkiye's education system on national and scientific foundations, leading to the development of new curricula and textbooks. Additionally, ensuring equal opportunities in education by making primary education free and

¹Yüksek Lisans Öğrencisi, Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Yönetimi Bilim Dalı, E-posta: seydaacolak@gmail.com, ORCID: 0009-0008-0517-2756

compulsory was decided upon. Special attention was given to girls' education, aiming for everyone to receive quality education regardless of gender. Furthermore, the congress emphasized teacher training programs to support teachers' professional development. This congress pioneered Türkiye's transition to a contemporary educational structure and emphasized the role of education in national development and identity formation. Atatürk's leadership in education highlighted education as a fundamental element in the country's modernization process. The decisions and policies outlined in the 1st Education Congress significantly reshaped Türkiye's education system, contributing to the strengthening of national identity and the socio-economic transformation of the country. Therefore, the 1st Education Congress is regarded as a milestone in Turkish educational history and has played a significant role in shaping the country's education policies. action history and plate scientific roll shape and countries action policies. The purpose of this study is to shed light on how education policies were shaped during the important period led by Atatürk, the impact on visionary leadership, the long-term effects of the decisions made at the congress, and the influence of these decisions on the current educational understanding and social structure of Türkiye.

Keywords: *1st Education Congress, Visionary Leadership, Atatürk's Vision for Education.*

Giriş

1921 yılında Türkiye Cumhuriyeti'nin eğitimde ilk adımları atılmış ve milli eğitim politikaları oluşturulmaya başlanmıştır. 1. Maarif Kongresi, Mustafa Kemal Atatürk'ün vizyoner liderliği altında bu dönemde Cumhuriyetin eğitim vizyonunun temellerini atmıştır. 1. Maarif Kongresi, milli eğitimin çerçevesini oluşturmuştur. Eğitimin ulusal kurtuluş ve yeniden yapılanma sürecinin merkezine yerleştirilmesi gerektiği, Atatürk'ün eğitim üzerine düşüncelerinde vurgulandığı gibi, "Eğitim bir milleti ya hür, bağımsız, şanlı, yüce bir toplum halinde yaşatır ya da bir milleti esarete ve sefaletle terk eder." (Akarçay, 2017). Bu kongre, eğitimi toplumsal ve milli kalkınmanın merkezine koymayı amaçladığından, çağdaş Türk eğitim sisteminde önemli bir milat olarak kabul edilir. Eğitim sistemi, Osmanlı'dan Cumhuriyete geçiş sürecinde toplumsal modernleşmenin ve ulusal kimliğin oluşturulmasında önemli bir rol oynamıştır.

Bu çalışmanın amacı 1. Maarif Kongresi'nin Türkiye Cumhuriyeti eğitim politikaları üzerindeki etkilerini ve toplumsal ve kültürel değişiklikleri ve vizyoner liderliği nasıl etkilediğini incelemektir. Araştırma, Atatürk'ün liderlik ettiği bu önemli dönemde eğitim politikalarının nasıl şekillendiğini, kongrede alınan kararların uzun vadeli etkilerini ve bu kararların günümüz Türkiye'sinin eğitim anlayışı ve toplumsal yapısı üzerindeki etkilerini aydınlatmayı amaçlamaktadır. Eğitimde millilik ve çağdaşlık ilkelerini güçlendirmek, eğitimde fırsat eşitliğini sağlamak ve laik bir eğitim anlayışı benimsemek, kongrenin temel hedefleridir. Bu nedenle, eğitim sisteminin laikleştirilmesi, öğretmen yetiştirme programlarının iyileştirilmesi, eğitim programlarının güncellenmesi ve eğitimin her çocuğa ücretsiz ve zorunlu hale getirilmesi gibi önemli adımlar atılmıştır. Kongre, Atatürk'ün milliyetçilik ve modernleşme odaklı eğitim reformları ile karakterize edilir. Birinci Maarif Kongresi, Türkiye'nin eğitim tarihinde bir dönüm noktası olarak kabul edilir ve bu kongrede alınan kararlar, bugünkü eğitim politikaları ve uygulamaları üzerinde hala önemli bir etkiye sahiptir. Kongre, eğitimin ülkenin modernleşmesinde oynadığı rolü yeniden tanımlamıştır ve eğitimi hem ulusal gelişimin hem de toplumsal dönüşümün temel taşı olarak konumlandırmıştır. Bu tarihi kongre, Türkiye'nin sosyal, kültürel ve ekonomik yapısında önemli değişikliklerin başlangıcını simgeler ve Atatürk'ün eğitim vizyonunun temelini oluşturmaktadır. 1921 yılı, ülkemizin eğitim tarihinde oldukça önemli bir dönüm noktasını işaret etmektedir. Birinci Maarif Kongresi, Cumhuriyet'in ilk yıllarında Türkiye Cumhuriyeti'nin eğitim alanındaki politikalarının belirlenmesinde merkezi bir rol oynamıştır. Atatürk, Türkiye'nin çağdaş bir devlet olmasının önündeki engelleri, akıl ve bilim çağına geçişle cesaretle ortadan kaldırabilen bir liderdir. Eğitimin bilime ve bilimin gösterdiği yola sadık kalması gerektiğini ısrarla vurgulamış ve bu yönde adımlar atılmasını emretmiştir. Atatürk, Türkiye'nin akıl ve bilim çağına girmesinin, çağdaş bir ülke olmasının önündeki engelleri cesaretle ortadan kaldırmış bir liderdir (Karagözoğlu, 1985).

Birinci Maarif Kongresi'nde alınan kararlar, Osmanlı'dan Cumhuriyete geçiş sürecinde eğitim sisteminin yeniden yapılandırılmasında önemli bir rol oynamış, bu süreçte eğitimin toplumsal yapıyı çağdaştırma amacına hizmet etmesi beklenmiştir. Cumhuriyet'in kurucu değerlerine paralel bir eğitim sisteminin temelleri atılmış ve bu kongre, Türkiye'nin modernleşme sürecinde eğitim politikalarının yönlendirici bir aşaması olarak kabul edilmiştir. Kongrenin düzenlenmesinin arkasında yatan nedenler arasında, eğitimin ulusal kimliği pekiştiren bir araç olarak görülmesi ve toplumsal kalkınmaya katkıda bulunması gibi hedefler yer almaktadır.

1. Maarif Kongresi'nde Alınan Kararlar ve Öngörülen Politikalar

Kongredeki odak nokta, Anadolu'daki eğitim durumunu iyileştirme ve çağdaş, laik bir eğitim sistemi kurma yönündeki kararlılık olmuştur. Bu yeni eğitim sisteminde, milli dil ve tarih eğitiminin yanı sıra fen bilimleri ve matematik gibi modern derslerin önemi de vurgulanmaktaydı. Aynı zamanda, eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması, cinsiyet ayrımı yapmaksızın tüm çocuklara nitelikli eğitim sunulması hedeflenmiştir.

- **Eğitimde Birlik:** Kongrede, eğitimde birlik ilkesi benimsenmiştir. Bu doğrultuda, ülkedeki tüm okullar (ilkokul, ortaokul ve lise) Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlanarak merkezi bir yapıda toplandı. Eğitim kurumları yeniden yapılandırılarak, yeni müfredatlar ve eğitim programları geliştirilmiştir. Bu süreçte, eğitimde milli dilin kullanımı teşvik edilmiş ve Türkçe eğitimde ana dil olarak öne çıkarılmıştır. Mustafa Kemal Atatürk'ün liderliğinde, eğitim milli bir nitelik kazanarak bağımsızlık mücadelesinin bir parçası olarak görülmüştür. Eğitimin ulusal değerlerle ve milli hedeflerle uyumlu hale getirilmesine büyük önem verilmiştir.
- **Laik Eğitim:** Cumhuriyet'in kurulmasıyla birlikte, eğitim sistemi laikleştirilmiş ve çağdaş bilimsel temellere dayandırılmıştır. Din eğitiminin etkisi azaltılarak, eğitimde modern pedagojik metotlar benimsenmiştir. Din ve devlet eğitimi ayrılmış, eğitimde laiklik ilkesi öne çıkarılmıştır. Bu doğrultuda, din dersleri müfredattan çıkarılarak ve dinî eğitim yalnızca Diyanet İşleri Başkanlığı'nın gözetimindeki kurumlarca verilmeye başlanmıştır.
- **Ücretsiz ve Zorunlu Eğitim:** İlköğretim ücretsiz ve zorunlu hale getirilmiştir. Bu karar, tüm çocukların eğitim alma hakkını garanti altına alıp, eğitimin ne kadar önemli olduğunu bir kere daha göstermiştir.
- **Kız Çocuklarının Eğitimi:** Kongrede, eğitimde cinsiyet eşitliği konusu da ele alınmış ve kız öğrencilere yönelik eğitim fırsatlarının genişletilmesinin önemi vurgulanmıştır. Bu çerçevede, kız ve erkek öğrencilere eşit eğitim olanakları sunulması hedeflenmiştir. Cumhuriyet'in ilk yıllarında kadınların eğitime erişimi genişletilmiş, kız çocuklarının okula gitmesi teşvik edilmiştir. Bu adımlar, toplumsal cinsiyet eşitliği açısından önemli bir ilerleme olarak kabul edilmektedir.
- **Yeni Müfredat ve Ders Kitapları:** Eğitimde milliyetçilik ilkesini yansıtacak şekilde yeni bir müfredat geliştirilmiş ve ders kitapları bu yeni anlayışa uygun olarak yeniden yazılmıştır. Maarif Kongresi, öğretim programlarını aktüel hale getirerek daha laik ve bilimsel bir içerik oluşturmayı hedeflemiştir. Ders içerikleri, öğrencilerin analitik düşünme becerilerini geliştirecek şekilde düzenlenmiş ve eğitimde ezberden ziyade anlama ve kavrama üzerine yoğunlaşma üzerinde durulmuştur.
- **Öğretmen Yetiştirme:** Mustafa Kemal Atatürk'ün eğitim alanındaki büyük atılımına bakacak olursak, 1923-1938 yılları arasındaki eğitim savaşında hem sayı hem de nitelik bakımından inanılmaz başarılar elde edilmiştir (Karagözoğlu, 1985). Kaliteli eğitimin sağlanması için öğretmen yetiştirme programlarına ağırlık verilmiş, öğretmen okulları açılmış ve mevcut öğretmenlerin eğitim düzeyleri yükseltilmiştir. Öğretmenlerin mesleki gelişimleri için sistemli

bir yaklaşım benimsenerek, öğretmen eğitim kurumlarında modern pedagojik metotlar öğretilmiştir. Ayrıca, öğretmenlerin sürekli eğitimine imkân sağlayacak programlar geliştirilmiş ve öğretmenlerin mesleki yeterlilikleri artırılmıştır.

Birinci Maarif Kongresi'nde alınan kararlar, Türkiye'nin modern eğitim anlayışının temellerini atmaya yönelik önemli adımlar olarak değerlendirilmiştir ve Cumhuriyet'in kuruluş felsefesine uygun bir eğitim sistemi kurma amacını taşımıştır. Kongredeki yenilikler, Türkiye'nin sosyal ve kültürel yapısında belirgin değişimlere yol açmış ve eğitimdeki reformlar, modernleşme sürecinde önemli bir etkiye sahip olmuştur. Atatürk'ün liderliğinde gerçekleştirilen bu kongre, eğitim sisteminin ulusal ve bağımsız bir yapıya kavuşturulmasına yönelik hedefler taşımıştır. Kongrede öne çıkan milliyetçilik ve modernleşme odaklı reformlar, eğitimdeki dönüşümün temel unsurlarını oluşturmuştur. Alınan kararlar, öğretim programları, öğretmen eğitimi ve eğitim materyalleri gibi alanlarda yenilikçi adımlar atılmasını amaçlamıştır. Eğitimde bilimsel düşünce ile milli değerlerin ön plana çıkarılması, modern bir ulus inşası için sağlam bir temel oluşturmayı amaçlamıştır. Bu yenilikler, Türkiye'nin sosyo-ekonomik ve kültürel dönüşümüne önemli katkılarda bulunmuş ve aynı zamanda ulusal birlik ve bütünlüğün pekiştirilmesine yardımcı olmuştur. Atatürk'ün eğitimdeki kapsamlı yaklaşımları, Türkiye'nin çağdaş bir devlet olarak şekillenmesinde önemli bir rol oynamıştır.

1. Maarif Kongresi'nin Eğitim Üzerindeki Etkileri

Eğitim üzerinde uzun süre devlet denetiminin olmaması, ülke çapında verilen eğitimin vakıfların inisiyatifindedir. Ek olarak, azınlıkların açtığı okullara yabancıların açtığı okulların eklenmesi eğitimde çok başlılık yaratmıştır (Gül, 2018). Özellikle, eğitimin kırsal bölgelere yayılmasına ayrı bir önem verilmiştir. Böylece eğitimin sadece belirli bir sosyal sınıfın hakkı olmaktan çıkıp, her bireyin ulaşabileceği bir temel hak haline gelmesi hedeflenmiştir. Maarif Kongresi, eğitimi ulusal bir bilinç oluşturma aracı olarak benimsemiş ve bu doğrultuda toplumda sosyal ve kültürel bir devrim başlatmıştır.

Kız çocuklarının eğitime erişiminin genişletilmesi ve cinsiyet eşitliği ilkelerinin benimsenmesi, kongrenin toplumsal dönüşümde oynadığı diğer bir kritik rol olarak öne çıkmaktadır. Bu, toplumda derinlemesine köklü bir değişiklik yaratmış ve kadınların toplumdaki yerini güçlendirirken, ayrıca kadın ve erkek arasında daha adil bir denge kurulmasına katkı sağlamıştır. Kongrede alınan kararlar, çağdaş Türkiye'nin temellerinin atılmasında kritik bir öneme sahip olmuş, eğitimde millilik, çağdaşlık ve laiklik ilkeleri ile toplumsal kalkınmanın nasıl sağlanabileceğine dair bir yol haritası göstermiştir. Maarif Kongresi, eğitim alanındaki bu köklü dönüşüm ile bireylerin düşünce yapısını ve toplumun genel yapısını yeniden şekillendirmiş, böylece bir ulusun eğitim yoluyla nasıl dönüştürülebileceğini göstermiştir.

Maarif Kongresi'nde alınan kararlar, eğitimin restore edilmesi için herkesin bir araya gelerek ellerinden gelenin en iyisini yapması gerektiğini vurgulamaktadır. Kongre kararları hemen uygulamaya konulmuş ve eğitim, bilimin rehberliğinde cehaletin dağıtılmasına yönelik adımlar atılmıştır. Bu yoksulluktan halkı kurtararak, çağın gereksinimlerine uygun hale getirilmesi amaçlanmıştır (Kılavuz & Tanık, 2008). Maarif Kongresi'nin ardından Türkiye eğitim alanında önemli değişiklikler yaptı. Ülkenin modernleşmesinde bu reformlar önemli bir rol oynamış ve toplumsal yapıyı önemli ölçüde değiştirmiştir. Bu etkilerin amacı, eğitimi belirli bir standart haline getirmek ve genç nesillere ulusal bilinç kazandırmaktır. Türk Millî Eğitimi'nin temel prensipleri, Mustafa Kemal Atatürk tarafından oluşturulmuştur. 1936 yılından itibaren, cumhuriyetçilik, milliyetçilik, halkçılık, devletçilik, laiklik ve inkılâpçılık ilkeleri Atatürkçü felsefenin bir parçası olarak okul programlarına da dahil edildi ve bu da

eğitimde yeniliklere yol açtı. Öte yandan, Cumhuriyetçilik ideolojisi, eğitimde özgür düşünme ve vicdani kısıtlayan unsurları ortadan kaldırmıştır (Ergin, 2019).

1. Maarif Kongresi'nin Vizyoner Liderlik Açısından Önemi

Maarif Kongresi'nin en önemli katkılarından biri, eğitimde yenilikçi yaklaşımların benimsenmesini teşvik etmesidir. Atatürk'ün kurduğu millî devletin her alanda çağdaş bir yapıya kavuşması ve bu doğrultuda kalkınması temel hedefiydi. Eğitim ve kültür düzeyinin yükseltilmesi, bu hedefe ulaşmanın en önemli yoludur (Özlü, 2012). Kongre, eğitimde milli ve bilimsel yöntemlerin kullanılması gerektiğini vurgulayarak, çağdaş ve laik bir eğitim anlayışının önemini vurgulamıştır. Bu önemli yaklaşım, Türkiye'nin eğitim liderlerinin çağdaş eğitim yöntemlerine yönelmelerini sağlayarak ülkenin eğitim sisteminin çağdaş standartlara uyum sağlamasına katkıda bulunmuştur. Maarif Kongresi eğitimde merkezîyetçiliği desteklemiştir. Bu bağlamda, Millî Eğitim Bakanlığı'nın yetkileri artırılmış ve eğitim politikalarının merkezi bir otorite tarafından belirlenmesi sağlanmıştır. Bu durum, daha organize bir eğitim sisteminin oluşturulmasına ve eğitim politikalarının daha etkili bir şekilde uygulanmasına imkân sağladı. Kongrede alınan kararlar, eğitim yöneticileri için yeni bir yol gösterici oluşturdu.

Maarif Kongresi, eğitimdeki köklü değişimlerin temellerinin atıldığı bir dönüm noktasıdır ve Atatürk'ün vizyoner liderliğinin etkisiyle şekillenmiştir. Vizyoner liderlik, toplumsal dönüşüm için uzun vadeli hedefler belirleyip, bu hedeflere ulaşmak adına geniş kitleleri harekete geçirme gücüne sahip olma becerisini içerir. Atatürk, bu liderlik anlayışını eğitimde de benimsemiş ve Maarif Kongresi, dönemin eğitim ihtiyaçlarına çözüm üretmenin yanı sıra, gelecekteki sorunlara karşı stratejik planlamalar yapmayı da amaçlamıştır. Vizyoner liderler, eğitim sisteminin uzun vadeli gelişimini hedefleyerek, toplumsal kalkınma için sürdürülebilir adımlar atmaya çalışırlar. Bu bağlamda, Maarif Kongresi'nde alınan kararlar, Türkiye'nin eğitim sisteminin uzun vadeli gelişimine yönelik bir planın parçası olmuştur. Özellikle laik ve bilimsel temelli eğitim anlayışının benimsenmesi, eğitimde köklü bir dönüşümün ilk işaretlerini vermiştir. Kongrede alınan kararlar, yenilikçi yaklaşımlar ve değişime açıklık açısından önemli bir gösterge olarak değerlendirilebilir.

Vizyoner bir lider, örgüt üyelerinin düşüncelerine değer verip onlarla örgütü başarıya taşıyacak bir vizyon geliştiren, yenilik ve değişimlere ayak uyduran, eğitimin önemine inanan ve sürekli öğrenmenin getirdiği avantajların farkında olan kişidir (Ehtiyar & Tekin, 2011). Vizyoner liderler, değişen dünya koşullarına uyum sağlamak ve yenilikleri takip etmek konusunda cesur adımlar atmışlardır. Kongrede kabul edilen karma eğitim sistemi, modern öğretim tekniklerinin benimsenmesi ve öğretmen eğitiminin geliştirilmesi gibi yenilikçi kararlar, Türkiye'nin eğitim sisteminde devrim niteliğinde değişiklikler yapmıştır. Vizyoner liderlik, insan kaynağının geliştirilmesini de kapsar. Maarif Kongresi, öğretmenlerin eğitimi ve mesleki gelişimi konusunda önemli kararlar almıştır. Öğretmenlerin bilgi ve becerilerini artırmak, onların eğitimde daha etkin ve yetkin bireyler olmalarını sağlamak amacıyla çeşitli programlar ve eğitimler düzenlenmiştir.

Kongre aynı zamanda kadınların eğitimi konusunda da önemli adımlar atarak, kadınların eğitime erişimlerinin sağlanması ve eğitim fırsatlarının eşit bir şekilde dağıtılması gerektiği vurgulanmıştır. Bu bağlamda, eğitim liderlerinin cinsiyet eşitliği ve fırsat adaleti konularında daha duyarlı olmalarını sağlamış ve kadınların eğitimde daha aktif bir rol oynamalarına yardımcı olmuştur. Öğretmen eğitimi de Maarif Kongresi'nin önemli bir gündem maddesiydi. Kongre, öğretmenlerin mesleki gelişimine büyük önem vermiş ve öğretmen yetiştirme programlarının güncellenmesi için çaba göstermiştir. Bu, eğitim liderlerinin nitelikli öğretmen yetiştirilmesine daha fazla odaklanmalarını

sağlamış ve dolayısıyla eğitim kalitesinin artmasına katkıda bulunmuştur. 1. Maarif Kongresi'nde alınan kararların eğitim liderliği açısından önemi, Türkiye'nin eğitim politikalarını ve uygulamalarını, genç cumhuriyetin idealleri ve hedefleri doğrultusunda şekillendirmeye yardımcı olmasıyla ilgilidir. Kongre, eğitim liderlerine modern, laik ve bilimsel temellere dayalı bir eğitim sistemi oluşturma konusunda rota çizmiştir. Bu durum, eğitimde dönüştürücü liderlik ve yenilikçi yaklaşımların benimsenmesini teşvik etmiştir.

Birinci Maarif Kongresi, milli bir eğitim sistemi oluşturma ve eğitimde ulusal birliği sağlama amacıyla, eğitim liderlerinin ulusal kimlik ve bağımsızlık fikirlerini eğitim programlarına dahil etmeleri gerektiğini önemle belirtmiştir. Bu, eğitimde milli değerleri ve tarihi bilinci ön plana çıkaran bir yaklaşımın benimsenmesine öncülük etmiştir. Öğretmen eğitimi ve mesleki gelişim konularına verilen artan önem, eğitim liderlerinin bu alanlarda daha etkili stratejiler geliştirmelerine ve öğretim süreçlerinin kalitesini sürekli olarak iyileştirme bilincine sahip olmalarına zemin hazırlamıştır. Eğitimde merkezîyetçilik ve standartlaşma, eğitim yönetiminin daha etkili ve verimli olmasına sebep olup, eğitim liderlerinin, eğitimde nitelik ve başarı standartlarını yükseltme ve sürdürme konusunda daha kararlı olmalarını sağlamıştır. Bu değişiklikler, Türkiye'de eğitimin temellerinin atılmasında ve eğitim liderlerinin rolünün şekillendirilmesinde merkezi bir rol oynamıştır.

Maarif Kongresi, Türkiye'nin ulusal eğitim politikalarının şekillendirilmesinde önemli bir dönüm noktası olarak değerlendirilmektedir. Kongre, eğitimde milli değerlerin ve ulusal kimliğin ön plana çıkarılmasını hedeflemiş, bu doğrultuda eğitim içeriklerinin güçlendirilmesi ve yenilenmesi gerektiği vurgulanmıştır. Bu yaklaşım, Türkiye'nin milli kimlik bilincini ve tarih anlayışını pekiştirmek amacıyla, ulusal bir eğitim sisteminin temellerini atmayı amaçlamıştır. Maarif Kongresi, Türk eğitim sisteminin uzun vadeli gelişimini hedefleyen adımların atıldığı bir zirve olmuştur. Alınan kararlar, Türk eğitim sisteminin temelini atarak, ülkenin eğitim politikalarında bir dönüşüm süreci başlatmıştır. Bu bağlamda, Maarif Kongresi'nin, Türk eğitim tarihinde önemli bir yeri olduğu ve eğitimdeki reformların ülkenin eğitim liderliği pozisyonunu güçlendirmeye yönelik bir aşama oluşturduğu söylenebilir.

Atatürk'ün Eğitim Vizyonu: Liderlik ve Reformların Mirası

Lider vizyon sahibi olmalıdır. Vizyon sahibi olmak için tarihin akışını tahmin edebilmek ve gerektiğinde olayları etkilemeye çalışmak gerekebilir. Lider, etrafındakilere vizyonu, anlayışı, inancını ve kararlılığını anlatabilmelidir (Taş, 2009). Bir liderin sahip olması gereken tüm özelliklere sahip olmakla birlikte, Atatürk'ün çok yönlü kişiliği, liderlik vasfının şekillenmesinde önemli bir rol oynamıştır (Özlu, 2012). Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu ve modern Türkiye'nin mimarı olarak Mustafa Kemal Atatürk, ülkenin çok çeşitli yönlerinde önemli bir rol oynamıştır. Bununla birlikte, Atatürk'ün vizyonunun ve liderlik tarzının en iyi örneklerinden biri, eğitimdeki liderliği olmuştur. Atatürk, yapılacak ilk işin eğitim sisteminin organize edilmesi gerektiğini vurgularken, eğitimin bir milleti serbest, bağımsız, yüce ve mükemmel yapabileceği gibi bağımlı ve fakir de yapabileceğini belirtti. Geleneksel eğitim sisteminin toplum üzerindeki olumsuz etkilerinin önemine dikkat çeken Atatürk, eğitimi reformların merkezine alarak, geleneksel eğitim sistemini en büyük sorun olarak tanımladı (Aycan, 2005). Türkiye'nin modernleşme sürecinde, Atatürk'ün eğitimdeki liderliği, ülkenin eğitim sisteminin temelini atmıştır.

Eğitimde Atatürk'ün liderliği, bir dizi temel bir ulus yaratma çabasının önemli olduğunu vurgulamıştır. Erken cumhuriyet döneminde, bu vizyon, birleşik bir millet kimliği oluşturma çabalarında önemli bir rol oynadı (Ünsal, 1979). Adalet, özelliğe dayanmaktadır. Öncelikle, Atatürk, eğitimi ülkenin sosyal ve ekonomik kalkınmasının temel taşı olarak görmüştür. Eğitimin ülkenin

çağdaşlaşmasına yardımcı olması ve ulusal bir kimlik geliştirmesi onun hedefiydi. Sonuç olarak, Atatürk, ülkenin geleceğini şekillendirecek eğitim reformları konusunda kararlıydı. Atatürk, eğitimin yalnızca zenginlere değil, her vatandaşa ulaşarak aydınlanmış eşitlik ve demokratik değerler, Atatürk'ün eğitimdeki liderliğidir. O, eğitimde fırsat eşitliğini sağlamak ve herkesin eğitime erişim hakkına sahip olması için çaba göstermiştir.

Eğitimde ayrımcılığı önlemek ve toplumun her kesiminden insanların eğitim sürecine dahil edilmesini sağlamak için çeşitli önlemler almıştır. Sistemdeki laikleşmeyi ve eğitimi herkese erişilebilir hale getirmeyi amaçlayan eğitim reformları, Atatürk tarafından ulusun modernleşmesi ve hayatta kalması için hayati görülüyordu (Ünsal, 1979). Eğitimde Atatürk'ün liderliği, çağdaş ve laik bir yaklaşım benimsemesiyle de öne çıkmaktadır. O, eğitimde bilimsel düşünmeyi teşvik etmek, dini ve devlet işlerini ayırmak ve eğitimi dini baskıdan arındırmak için çaba göstermiştir. Bu yöntem, Türkiye'nin modernleşmesinde önemli bir rol oynamıştır ve ulusal kimliğini güçlendirmiştir. Atatürk'ün eğitimdeki liderliği, uluslararası iş birliğine açıktır. Mustafa Kemal Atatürk, Türkiye'nin eğitim sistemini uluslararası standartlara uygun hale getirmek için yabancı uzmanları ve eğitim modellerini davet etmiştir. Bu yöntem, Türkiye'nin uluslararası alanda daha iyi tanınmasını ve saygınlığını sağlamıştır. Atatürk'ün eğitim reformları, sadece eğitim sistemini değil, aynı zamanda Türkiye'nin sosyal ve ekonomik sistemini de etkiledi. Türkiye, eğitim reformları sayesinde modernleşme yolunda önemli adımlar atmıştır.

Atatürk'ün eğitim vizyonu, okuma yazma oranını artırmayı hedeflemiş ve bunun yanı sıra ulusal kimliğin güçlendirilmesi amacıyla da önemli adımlar atılmıştır. Eğitimdeki bu değişiklikler, Türk halkının ortak bir kültürel miras ve tarih bilinci geliştirmesine katkı sağlamış ve ulusal bir kimlik duygusunun güçlenmesine zemin hazırlamıştır. Ayrıca, Atatürk'ün eğitim reformlarının, Türkiye'nin ekonomik büyüme sürecine önemli etkilerde bulunduğu söylenebilir. Bilimsel ve teknik alanlara yönelik vurgu, ülkenin sanayisinin gelişmesine, teknolojik altyapısının güçlenmesine ve ekonomik kalkınmanın hızlanmasına katkı sunmuş olabilir. Atatürk'ün eğitimdeki reformları, demokratikleşme sürecini de desteklemiş ve bu süreç, toplumda fırsat eşitliği anlayışını pekiştirmiştir. Eğitimde fırsat eşitliği ilkesi, toplumsal değerleri güçlendirmiş ve farklı sosyo-ekonomik gruplardan bireylerin eğitim imkanlarına erişim sağlanmasına katkıda bulunmuştur.

Atatürk tarafından yapılan eğitim reformları, Türkiye'nin uluslararası arenada daha güçlü bir konuma gelmesine de yardımcı olmuştur. Eğitim sisteminin modernleştirilmesi ve uluslararası standartlara uyum sağlanması, Türkiye'nin uluslararası alanda daha iyi tanınmasını ve saygınlığını artırmıştır. Bu nedenle, eğitim reformlarının sadece eğitim sistemiyle sınırlı kalmayıp, aynı zamanda Türkiye'nin modernleşme sürecine de önemli bir katkıda bulunduğu açıkça görülmektedir. “Atatürk, fikirleriyle yalnızca kendi dönemiyle sınırlı kalmış bir lider değildir. Onun eğitimle ilgili görüşleri, dün olduğu gibi, günümüze ve geleceğe ışık tutmaya devam edecektir. İrfan ordumuzun birer mensubu olarak öğretmenlerimize düşen görev, ‘fikren, ilmen, fennen, bedenen kuvvetli ve yüksek karakterli’ nesiller yetiştirme konusundaki kararlılıklarını sürdürmeleridir” (Çiftçioğlu, 2007, s. 23).

Sonuç

1921 yılında Ankara'da yapılan Maarif Kongresi, Türkiye Cumhuriyeti eğitim sisteminin temelini atan önemli bir dönüm noktası olmuştur. Bu kongrede alınan kararlar, eğitim sisteminin yanı sıra toplumun genel yapısında önemli değişiklikler getirmiştir. Kongre, Türkiye'nin eğitim sisteminin çağdaşlaştırılması ve ulusal kimliğin güçlendirilmesine odaklandı. Bu nedenle, eğitimde birlik ve fırsat eşitliği, laik eğitim anlayışı ve milli eğitim politikaları gibi önemli kararlar alınmıştır. Köy enstitüleri

gibi yenilikçi eğitim kurumlarının temelleri atılarak, eğitimin kırsal bölgelere de yayılması ve herkesin eğitime erişimi sağlanması amaçlanmıştır. Kongrede alınan kararlar, Türkiye'nin eğitim yönetiminde önemli bir rol oynamıştır. Bu kongre, Atatürk'ün önderliğinde kuruldu ve ulusal bir eğitim sistemi oluşturmayı amaçladı. Türkiye'nin sosyal ve kültürel dönüşümünde, milliyetçilik ve modernleşme odaklı eğitim reformları, ülkenin çağdaş bir devlet olarak gelişmesine katkıda bulunmuştur. 1. Maarif Kongresi eğitim liderliğini önemli ölçüde etkiler. Kongre, eğitim liderlerine modern, laik ve bilimsel temellere dayalı bir eğitim sistemi kurma yollarını göstermiştir. Eğitim yöneticileri, bu kararları kullanarak ülkenin eğitim politikalarını ve uygulamalarını genç cumhuriyetin hedefleri ve ilkeleri ile uyumlu hale getirmeye çalışmışlardır.

Vizyoner liderlik, geleceği öngören, stratejik düşünme yetkinliği yüksek, yenilikçi ve değişime açık liderlerin sergilediği bir liderlik tarzıdır. Eğitim alanında vizyoner liderlik, okulların, öğretmenlerin ve öğrencilerin geleceğe daha iyi hazırlanmasını sağlamıştır. Eğitimde stratejik planlama, eğitim politikalarının belirlenmesinde ve uygulanmasında kritik bir rol oynar. Bu bağlamda, Atatürk'ün liderlik bakışı, eğitimde ihtiyaç duyulan değişimleri önceden tespit edip bu doğrultuda yenilikçi çözümler geliştirmiştir. Vizyoner liderlik, yenilikçi eğitim yaklaşımlarını benimsemeyi teşvik eder. Bu liderler, çağın gereksinimlerine uygun olarak eğitim programlarını ve öğretim yöntemlerini sürekli olarak güncellerler. Teknolojinin eğitime entegrasyonu, öğrenci merkezli eğitim yöntemlerinin yaygınlaştırılması ve disiplinler arası öğrenme gibi yenilikçi yaklaşımlar, vizyoner liderlerin öncülüğünde hayata geçirilir. Eğitimde vizyoner liderlik, öğretmenlerin ve eğitimcilerin sürekli gelişimini destekler. Ayrıca, öğretmenlerin yenilikçi öğretim yöntemlerini benimsemeleri ve öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarına uygun eğitim vermeleri için gerekli kaynakları sağlarlar. Bu sayede, eğitimde kalite ve verimlilik artar. Vizyoner liderler, eğitimde fırsat eşitliği ve kapsayıcı eğitim anlayışını benimserler. Bu liderler, eğitimde her bireyin eşit fırsatlara sahip olmasını sağlamak için politikalar geliştirirler. Atatürk'ün vizyoner liderliği, uluslararası iş birliğine önem veren bir yaklaşımı benimsiyordu. Bu doğrultuda, Türkiye'nin eğitim sistemini uluslararası standartlara uygun hale getirmek amacıyla yabancı uzmanlardan ve dünya çapında kabul görmüş eğitim modellerinden faydalanmayı hedefledi. Böylece, Türkiye'nin uluslararası alandaki tanınırlığını artırmayı ve eğitimdeki kalitesini yükseltmeyi amaçladı. Bunun sonucunda 1. Eğitim Kongresi, Türkçe Eğitimi düzenlendi. Bu önemli bir dönüm noktasıdır. Bu sistemin temelini attı ve ülkenin modernleşme sürecini büyük ölçüde ilerletti. Kongre kararları eğitim yönetimi açısından oldukça önemli olup, Türkiye'de eğitim politikasının oluşmasında ve uygulanmasında belirleyici rol oynamıştır.

Araştırma ve Yayın Etiği Beyanı

Bu çalışma, araştırma ve yayın etiğine uyularak hazırlanmıştır.

Yazarların Makaleye Katkı Oranları

Bu makale tek yazar tarafından hazırlanmıştır.

Teşekkür

Bu çalışmam boyunca yanımda olan, sonsuz sabır ve sevgileriyle her zaman beni destekleyen anneme ve babama en içten teşekkürlerimi sunarım.

Çıkar Beyanı

Yazarın hiçbir kişi, kurum ve kuruluşla çıkar çatışması yoktur.

Kaynakça

- Akarçay, P., & Ak, G. (2017). Anadolu eğitim aydınlanmasında çağdaş bir meşale: Köy enstitüleri örneği üzerine. *Academic Value Studies Dergisi*, 3(16), 130-140.
- Aycan, N. (2005). The process of getting identity in Turkish society: Kemalist education. *Journal of Social Sciences*, 1(3), 136-140.
- Çiftçiöğlü, İ. (2007). Atatürk'ün Türk eğitimi hakkındaki görüş ve uygulamaları. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi*, (13), 23.
- Ehtiyar, R., & Tekin, Y. (2011). Başarının temel aktörleri: Vizyoner liderler. *Journal of Yaşar University*, 24(6), 4007-4023.
- Erçetin, Ş. Ş. (2000). *Lider sarmalında vizyon*. Ankara: NOBEL Yayın Dağıtım Ltd. Şti.
- Ergin, İ. (2019). Atatürk dönemi eğitim siyaseti. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(63), 817.
- Gül, O. K. (2018). Maarif Kongresi, heyet-i ilmiyeler ve uluslararası ortaöğretim öğretmenleri kongresi üzerine bir değerlendirme. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(19), 510.
- Karagözoğlu, G. (1985). Atatürk'ün eğitim savaşı. *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, 2(4), 193-213.
- Kılavuz, N., & Tanık, İ. (2011). Millî mücadele döneminde Maarif Kongresi ve I. Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin eğitim-öğretim hakkındaki görüşleri. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(2), 375.
- Özlü, H. (2012). Atatürk'ün 'Ta'lim ve terbiye-i askeriyye hakkında nokta-i nazarlar' adlı eserinin liderlik ve eğitim anlayışı açısından analizi. *Atatürk Yolu Dergisi*, 13(49), 222-224.
- Taş, S. (2009). Atatürk'ün dönüşümcü liderliği. *SDU International Journal of Technologic Sciences*, 1(2), 3.
- Ünsal, A. (1979). Atatürk's reforms: Realization of a utopia by a realist. *The Turkish Yearbook of International Relations*, 19(27), 29-31.

Extended Abstract

One of the turning points in Türkiye's educational history, the 1st National Education Congress, played a central role in shaping the country's educational policies during the early years of the Republic. The decisions made at the congress included adopting a national approach to education, establishing a secular education system, and ensuring equal educational opportunities. Led by Mustafa Kemal Atatürk, the congress emphasized the importance of education in Türkiye's modernization process and marked the beginning of radical changes in education. At the congress, it was targeted to base Türkiye's education system on national and scientific foundations, and in this direction, new curricula and textbooks were developed. Additionally, equal educational opportunities were ensured by making primary education free and compulsory. Special importance was given to the education of girls, aiming for everyone to receive quality education regardless of gender. The congress also focused on teacher training programs to support the professional development of teachers. This congress led Türkiye to achieve a contemporary structure in education and highlighted the role of education in national development and identity formation processes. Atatürk's leadership in education demonstrated that education was a fundamental element in the country's modernization process. The decisions and policies envisaged at the 1st National Education Congress fundamentally restructured Türkiye's education system, strengthening national identity and contributing to the country's socio-economic transformation. Therefore, the 1st National Education Congress is considered a milestone in Turkish educational history and plays a significant role in shaping the country's education policies.

In 1921, the Republic of Türkiye took its first steps in education and began to form national education policies. The 1st National Education Congress, under the visionary leadership of Mustafa Kemal Atatürk, laid the foundations of the Republic's education vision during this period. The congress established the framework for national education. As emphasized in Atatürk's thoughts on education, education should be placed at the center of the national liberation and reconstruction process, stating, "Education either sustains a nation as a free, independent, glorious, and noble society or leaves it to slavery and misery." This congress aimed to place education at the center of social and national development, marking it as a significant milestone in the contemporary Turkish education system. The education system played a crucial role in societal modernization and the formation of national identity during the transition from the Ottoman Empire to the Republic. This study aims to examine the impact of the 1st National Education Congress on the educational policies of the Republic of Türkiye and how it influenced social and cultural changes. The research aims to shed light on how education policies were shaped during this important period led by Atatürk, the long-term effects of the decisions made at the congress, and the impact of these decisions on today's Turkish education understanding and social structure. Strengthening the principles of nationalness and modernity in education, ensuring equal educational opportunities, and adopting a secular education philosophy were the main goals of the congress. Therefore, significant steps were taken, such as secularizing the education system, improving teacher training programs, updating the curriculum, and making education free and compulsory for all children. The congress is characterized by Atatürk's nationalism and modernization-focused education reforms. The 1st National Education Congress is considered a turning point in Türkiye's education history, and the decisions made at this congress still have a significant impact on current educational policies and practices. The congress redefined the role of education in the country's modernization and positioned education as a fundamental pillar of both national development and social transformation. This historic congress symbolizes the beginning of significant changes in Türkiye's social, cultural, and economic structure and lays the foundation for Atatürk's education vision. The year 1921 marks an important turning point in our country's education history. The 1st National Education Congress played a central role in outlining the direction of the Republic of Türkiye's education field during the early years of the Republic.

The decisions made at the congress not only shaped the education system during the transition from the Ottoman Empire to the Republic but also served as a tool for modernizing the social structure. This congress, which holds a significant place for the Republic, shows how a nation can be reborn from the ashes and serve as an example of how to participate in the modern world. This congress was a fundamental turning point in establishing an education system in line with the founding philosophy of the Republic. The need to achieve a national identity in education and its role as a fundamental tool for

social development were among the reasons for organizing the congress. The 1st National Education Congress emphasized the need for education leaders to incorporate ideas of national identity and independence into educational programs, leading to the adoption of an approach that prioritizes national values and historical consciousness in education leadership. The importance given to teacher education and professional development has raised awareness among education leaders about developing human resources and improving teaching quality. Centralization and standardization in education leadership have made education management more effective and efficient, encouraging education leaders to be more determined in raising and maintaining quality and success standards in education. These decisions show that education leadership is not limited to management and administration, but also includes educational policies, teacher training, program development, and the transmission of societal values through education. These changes have played a central role in laying the foundations of education in Türkiye and shaping the role of education leaders.